

આગામી પાંચ વર્ષનો બાગાયત વિકાસનો રોડ મેપ અને એક્શન પ્લાન

આશય

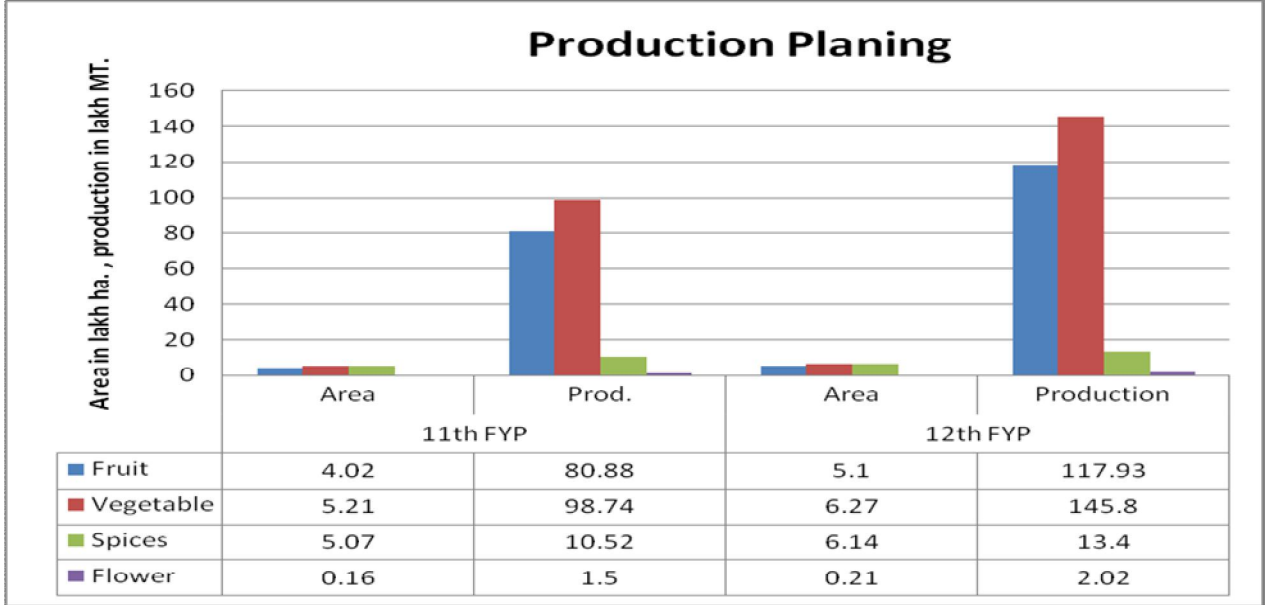
- પોષણ યુક્ત આહાર
- એકમ દીઠ વધુ ઉત્પાદન
- ખેત આવક બમણી કરવી
- કાપણી પછીના નુકશાનમાં ઘટાડો
- કુલ ઉત્પાદનના ૮ ટકા વેલ્યુ એડીશન અને પ્રોસેસીંગ
- કુલ ઉત્પાદનના ૧૨ ટકા નિકાસ

આગામી પાંચ વર્ષોની બાગાયતી ઉત્પાદનોની જરૂરીયાત

જરૂરીયાત	ઉત્પાદન લાખ મે. ટન		
	ફળ	શાકભાજી	મસાલા પાકો
આંતરીક વપરાશ	42.00	104.00	3.00
વેચાણ અને મુલ્ય વર્ધન	51.00	17.00	6.00
પ્રોસેસીંગ	17.25	14.00	1.50
નિકાસ	6.75	10.00	3.00
કુલ	117.00	145.00	13.50

પાક ઉત્પાદન આયોજન

વિસ્તાર લાખ હે., ઉત્પાદન લાખ મે.ટનમાં

વાવેતર વિસ્તાર (લાખ હેક્ટર) તથા ઉત્પાદન (લાખ ટન) નો અંદાજ (૧૨ મી પંચવર્ષીય યોજના):

અનુ.	પાકનું નામ	૨૦૧૨-૧૩		૨૦૧૩-૧૪		૨૦૧૪ -૧૫		૨૦૧૫ -૧૬		૨૦૧૬ -૧૭	
		વિસ્તાર	ઉત્પાદન	વિસ્તાર	ઉત્પાદન	વિસ્તાર	ઉત્પાદન	વિસ્તાર	ઉત્પાદન	વિસ્તાર	ઉત્પાદન
૧	ફળ	૪.૧૭	૮૫.૮૯	૪.૩૦	૯૩.૪૫	૪.૬૦	૧૦૨.૧૩	૪.૮૫	૧૧૦.૦૦	૫.૧૦	૧૧૭.૯૩
૨	શાકભાજી	૫.૨૨	૧૦૧.૭૦	૫.૪૫	૧૧૦.૮૮	૫.૬૫	૧૨૦.૦૦	૫.૯૫	૧૩૨.૬૬	૬.૨૭	૧૪૫.૮૦
૩	મરી-મસાલા	૫.૨૦	૧૦.૧૦	૫.૪૦	૧૦.૯૦	૫.૬૦	૧૧.૯૦	૫.૯૦	૧૨.૫૦	૬.૧૪	૧૩.૪૦
૪	ફૂલ પાક	૦.૧૭	૧.૫૯	૦.૧૮	૧.૭૦	૦.૧૯	૧.૮૦	૦.૨૦	૧.૯૧	૦.૨૧	૨.૦૨
	કુલ	૧૪.૭૬	૧૯૯.૨૮	૧૫.૩૩	૨૧૬.૯૩	૧૬.૦૪	૨૩૫.૮૩	૧૬.૯૦	૨૫૭.૦૭	૧૭.૭૨	૨૭૯.૧૫

વ્યુહ રચના

- એન્ડ ટુ એન્ડ એપ્રોચ
- કલ્સ્ટર અને પ્રોજેક્ટ બેઝ ઉત્પાદન કાર્યક્રમ
- મોડેલ નર્સરી તથા ટીસ્યુ કલ્ચર એકમો ઉભા કરવા
- પ્રોટેક્ટેડ કલ્ટીવેશનને વેગ આપવો
- પ્રિસીઝન ફાર્મિંગ ઉપર ભાર મૂકવો
- ફાર્મ મીકેનાઇઝેશન
- કલ્સ્ટરના લીંકમાં પોષ્ટહાર્વેસ્ટ મેનેજમેન્ટની માળખાકીય સુવિધા ઉભી કરવી
- ન્યુ ટ્રીશન બેઝ કાર્યક્રમો.
- કૌશલ્ય અને નોલેજ ડેવલપમેન્ટ
- સર્ટીફાઇડ ઉત્પાદનો
- માંગ આધારિત ઉત્પાદન

બાગાયત વિકાસ આયોજન

વિગત	ભાવી આયોજન	કાર્ય આયોજન
બાગાયતી પાકોના ઉત્પાદનમાં વધારો	ફળ પાકના ઉત્પાદનમાં ૬૦ ટકા વધારો કરી ૧૨૦ લાખ મે.ટન કરવું	૧. વાવેતર વિસ્તારમાં એક લાખ હેક્ટરનો વધારો કરવો ૨. દસ હજાર હેક્ટરમાં ફળ પાકોનું ધનીષ્ટ વાવેતરકરાવવું ૩. પાંચ હજાર હેક્ટર જુની વાડીનું નવીનીકરણકરાવી ઉત્પાદકતા વધારવી ૪. દાડમ, ટીસ્યુ કલ્ચર ખારેક, કેળ અને પપૈયામાં પ્રિસિજન ફાર્માગથી ગુણવત્તા તથા ઉત્પાદનમાં વધારો ૫. ફળ પાકના ૧૦૦૦ જેટલા નવા કલ્સ્ટર તૈયાર કરાવવા
	શાકભાજીના ઉત્પાદનમાં ૬૫ ટકા વધારો કરી ૧૪૫ લાખ મે.ટન કરવું	૧. વાવેતર વિસ્તારમાં એક લાખથી વધુ હેક્ટરનો વધારો કરવો ૨. ૨૫૦૦૦ શેડનેટ હાઉસ તથા પોલીહાઉસ ઉભા કરી શાકભાજીની એકમ દીઠ ઉત્પાદકતા ત્રણ થી ચાર ગણી કરવી ૩. બટાટાની પ્રોસેસીંગ જાતોનું ૧૫૦૦૦ હેક્ટરમાં વાવેતર ૪. શહેરની આસ પાસ શાકભાજીના ૨૫૦ નવા કલ્સ્ટર ઉભા કરવા ૫. ભીંડા તથા મરચાનું દસ હજાર હેક્ટરમાં નીકાસલક્ષી ઉત્પાદન ૬. દસ હજાર હેક્ટરમાં વેલાવાળા શાકભાજીનું મંડ્ર પધ્ધતિથી વાવેતર કરી ઉત્પાદકતા વધારવી ૭. ૨૦૦૦ નાની પ્લગ નર્સરીઓ તથા ૧૦૦ હાઇટેક નર્સરીઓ

વિગત	ભાવી આયોજન	કાર્ય આયોજન
બાગાયતી પાકોના ઉત્પાદનમાં વધારો	મસાલા પાકોના ઉત્પાદનમાં ૪૦ ટકા વધારો કરી ૧૪ લાખ મે.ટન કરવું	૧. વાવેતર વિસ્તારમાં ૯૫ હજાર હેક્ટરનો વધારો કરવો ૨. ૨૦ હજાર હેક્ટરનો બીયારણ ઉત્પાદન કાર્યક્રમ ૩. ૨૫૦૦ હેક્ટર સર્ટીફાઇડ ઓર્ગેનીક જીરુ ઉત્પાદન ૪. ૨૦૦ કોમ્યુનીટી પોન્ડ ઉભા કરી પ્રતિ વર્ષ ૨૦૦૦ હેક્ટર સુકા વિસ્તારમાં જીરુનું વાવેતર કરાવીશુ ૫. આદુ / હળદરનું ટ્રાયબલ વિસ્તારમાં ૫૦૦૦ હેક્ટરમાં નવું વાવેતર
ગુણવત્તા યુક્ત પલાન્ડીંગ મટીરીયલ	નર્સરીઓ, બીયારણ ઉત્પાદન ઓ ટીસ્યુ કલ્ચર લેબ	૧. ૧૦૦ મોડેલ નર્સરીઓ, ૨૦૦૦ પલગ નર્સરીઓ, ૨૦૦૦ હેક્ટરમાં હાઇબ્રીડ શાકભાજી બિયારણ ઉત્પાદન તથા ૫૦ નવા ટીસ્યુ કલ્ચર એકમો ઉભા કરવા ૨. ૨૦૦ નર્સરીઓ એકીડીએટ અને સ્ટાન્ડાઇઝડ કરીશું ૩. વર્ષે ૧૦ લાખ હાઇબ્રીડ નાળીયેરી રોપ ઉત્પાદનો કાર્યક્રમ ૪. દાડમ, આંબા, કાજુ તથા જામફળની મધર નર્સરીઓની સ્થાપના

વિગત	ભાવી આયોજન	કાર્ય આયોજન
પોષ્ટ હાર્વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ	બાગાયત માળખાકીય સુવિધા વધારવી	૧. ૨૦૦ જેટલા નવા કોલ્ડ સ્ટોરેજ ઉભા કરશું ૨. ૪ મેગા ફૂડ પાર્ક ઉભા કરીશું ૩. બટાટા, ડુંગળીનું પ્રોસેસીંગ કુલ ઉત્પાદનના ૨૫ ટકા સુધી લઇ જવું ૪. શાકભાજીના ૧૦ ફોઝન એકમોની સ્થાપના ૫. ૧૫૦ રાઇપનીંગ એકમો ઉભા કરીશું ૬. કેળ, શાકભાજી અને દાડમના નિકાસ માટે કોલ્ડચેઇનની સ્થાપના
ફળ શાકભાજીના સ્વાસ્થ્ય પ્રદ ઉત્પાદનો	સેન્દ્રીય તથા સર્ટીફાઇડ ઉત્પાદનો	૧. ૨૫૦૦ હેક્ટર ઓર્ગેનિક સર્ટીફાઇડ કેરી ઉત્પાદન ૨. ૫૦૦૦ હેક્ટરમાં દાડમ તથા કેળનું GAP સર્ટીફાઇડ ઉત્પાદન ૩. ૧૦૦૦૦ હેક્ટરમાં શાકભાજીનું જેતુનાશક રેસીડ્યુ મુક્ત ઉત્પાદન
બાગાયત તાલીમ	તાલીમ અને કૌશલ્ય વિકાસ કેન્દ્રો	૧. દાડમનું ડીસા ખાતે સેન્ટર ઓફ એકસેલન્સ ૨. કેળનું ટેકનોલોજી સેન્ટર ૩. શાકભાજીના ૪ સેન્ટર ઓફ એકસેલન્સ ૪. કુલ પાકનું મોડર્ન ફ્લોરીકલ્ચર સેન્ટર ૫. તતાલા ખાતે કેસર કેરીનું સેન્ટર ઓફ એકસેલન્સ સેન્ટર ૬. રોજગારલક્ષી ૧૦ નર્સરી અને માળી તાલીમ કેન્દ્રો ઉભા કરવા

આગામી પાંચ વર્ષમાં બાગાયત વિકાસનો નિર્ધાર

- બાગાયતી પાકોની આવક રૂ.૧૫૭૦૨ કરોડથી વધારી ૩૦.૦૦૦ કરોડ સુધી લઇ જવી
- ફળપાકોના ઉત્પાદનમાં ૬૦ ટકા વધારો કરી ૧૨૦ લાખ મે. ટન સુધી લઇ જવું
- શાકભાજીના પાકોના ઉત્પાદનમાં ૬૫ ટકા વધારો કરી ૧૪૫ લાખ મે. ટન સુધી લઇ જવું
- મસાલા પાકોના ઉત્પાદનમાં ૪૦ ટકા વધારો કરી ૧૩.૫ લાખ મે. ટન સુધી લઇ જવું
- અત્યાર સુધીમાં ૬૦૦૦ જેટલા ગ્રીનહાઉસ/શેડનેટ ઉભા થયા છે. જે સામે આગામી પાંચ વર્ષમાં ૧૮૦૦૦ થી ૨૦૦૦૦ ગ્રીનહાઉસ/શેડનેટ હાઉસનું નિર્માણ
- આદિવાસી વિસ્તારમાં ૧૦,૦૦૦ હેક્ટરમાં મંડપ પધ્ધતી થી શાકભાજી
  - ૧૦૦ હાઇટેક નર્સરી અને ૫૦ ટીસ્યુકલ્ચર લેબોરેટરીઓની સ્થાપના
  - ફ્લોરીકલ્ચર અને વેજીટેબલ પાકો ઉભા કરી નિકાસલક્ષી /ઉત્પાદન
  - હાલની કોલ્ડ સ્ટોરેજ ક્ષમતા ફક્ત ૨ ટકા ઉત્પાદન સંગ્રહની છે તે બમણી કરવી
  - ફળ અને શાકભાજીના ૫ ટકા સુધી ફ્રોઝન અને પ્રોસેસીંગ માટે એકમોની સ્થાપના
  - કલસ્ટર આધારિત ખેતીને વિશેષ પ્રોત્સાહન અને ખેડૂતોને તાંત્રિક માર્ગદર્શન
  - ઇઝરાયલ સરકારના સહયોગથી
  - હિંમતનગર વઢરાડ નર્સરી ખાતે ગ્રીનહાઉસ/નેટહાઉસના ટેકનોલોજી સેન્ટરની સ્થાપના
  - જુનાગઢમાં તલાલા ખાતે હાઇટેક મેંગો એકસેલન્સ સેન્ટરની સ્થાપના
  - મધ્ય ગુજરાત માટે હાઇટેક બનાના એકસેલન્સ સેન્ટર અને ઉત્તર ગુજરાત માટે હાઇટેક દાડમ એકસેલન્સ સેન્ટર
  - નર્સરી એકટની કામગીરી